

CHENGDU J-10

- FJÄRDE GENERATIONEN

FRAN KINA

Gripen, Eurofighter, Rafale eller F-35. Nu blandar sig även kineserna i leken om det senaste på stridsflygmarknaden. Utvecklingen har pågått länge, men nu finns Chengdu J-10 ute på förband.

TEXT: JONAS BJÖRNSTAM

Strax före nyår avslöjade den statliga kinesiska televisionen att ett helt nytt flygplan tagits i bruk av folkarméns flygvapen. Ett filminslag visade marscherande piloter på snörräta led på väg mot sina maskiner.

Samma inslag visade bilder av snabba förbiflygningar, halsbrytande manövrer med höga anfallsvinklar, formationsflygningar och raketskott. Det visades till och med flygbilder på en lufttankning från en Tupolev Tu-16.

Trots att J-10 är ett helt nytt flygplan har utvecklingen pågått i närmare 20 år. Troligen påbörjades projektet redan i slutet av 1980-talet. Relationerna med grannen i norr, Sovjetunionen, var då som frostigast. Kineserna ville ta fram något som kunde mäta sig med MiG-29 och Su-27.

Experter i väst har länge vetat att något var på gång. De har studerat suddiga fotografier. De har spått, gissat, mätt och kalkylerat. Trots att programmet numera är officiellt är det fortfarande mycket som är höljt i dunkel.

J-10 HAR UTVECKLATS av flygindustrigruppen Chengdu i provinsen Sichuan. Den grundades 1958 och har tidigare byggt bland annat J-7 och F-7 som var kinesiska versioner av sovjetiska MiG-21. Företaget tillhör numera den jättelika koncernen AVIC-I.

Senaste helt inhemska produkten i Kina var jaktflygplanet FC-1, ett program som påbörjades 1991. FC-1 var från början tänkt att enbart gå på export till Pakistan, men sågs snart även som en efterträdare till J-7. Första FC-1 levererades till Pakistan 1999.

Men medan FC-1 var en tämligen konventionell konstruktion är J-10 något helt nytt. Ett kombinerat jakt- och attackflygplan i fjärde generationen. En maskin som ska klara de flesta typer av uppdrag i alla väder, i dagsljus och mörker.

Till utseendet är J-10 förbluffande lik det nedlagda israeliska projektet IAI Lavi. Mycket tyder också på att Israel haft ett finger med i spelet, men det är något kineserna förnekar.

I LIKHET MED JAS 39 Gripen och Eurofighter har J-10 enkel fena, deltagningar och canard. Men flygplanet är numret större än JAS 39 och luftintaget sitter under kroppen. Och i motsats till den sameuropeiska stoltheten är J-10 enmotorig. Flygplanet verkar också att till största delen var byggt i metall.

Efter massakern på Himmelska fridens torg i Peking 1989 var det svårt för kineserna att köpa teknologi i väst. Däremot töade relationerna med Ryssland betydligt sedan Sovjetunionen upplöstes.

Det medförde att Chengdu kunde förse sitt flygplan med en kraftfull turbofläktmotor, en Ljulka/Saturn AL-31FN. Det

är samma kraftpaket som driver den synnerligen potenta Su-27.

Den första prototypen flög troligen redan 1996. Men efter en del missöden, bland annat ska ett provflygplan ha havererat, skedde inte den officiella jungfruflygningen förrän två år senare. Sammanlagt byggdes åtta prototyper och förseriema-skiner av varierande utföranden innan den slutliga konfigurationen kunde spikas.

2003 GENOMFÖRDES de första proven med lufttankning. Samma år kom också en tvåsitsig version med förlängd kropp, kallad J-10B.

Året därpå godkändes J-10 och flygplanet kunde därmed börja tillföras förbanden. Först ut var 132:a jaktflygregementet på basen Mengzi i Yunnan, cirka sju mil norr om den vietnamesiska gränsen.

Förståsigpåare i väst uppskattar att Kina i dag förfogar över cirka 50 en- och tvåsitsiga J-10 och att Chengdu levererar runt två i månaden. Eftersom Kina sedan början av 1990-talet även bygger Su-27SK och Su-30MKK på licens har landet i dag ett synnerligen slagkraftigt flygvapen.

J-10 har troligen en maximal startvikt på runt 18 ton. Vissa bedömare tror att den till och med kan vara så hög som 24 ton eller till och med lite mer. Det innebär att siffran för max vapenlast i så fall kan ligga någonstans mellan 5,5 och 9,5 ton. Med tre extratankar hamnar aktionsradien antagligen runt 750 kilometer.

J-10B är ingalunda någon tvåsitsig "skolversion". Flygplanet kan ta samma vapenlast sin ensitsiga lillasyster.

En ännu omålad J-10. Notera robotlasten, extra-tankarna samt spaningskapseln under framkroppen.

J-10 i ensitsig version. De röda robotarna under vingarna är PL-8, en IR-styrd missil med cirka 15 kilometers räckvidd.

J-10 hälsas välkommen på förband. Banderollen, det dukade bordet och rosetterna på pitotrören antyder en viss högtidlighet.

MOTORN UTVECKLAR en dragkraft på 89,4 kN utan efterbrännkammare och 122,5 kN med lågan tänd. Toppfarten är över Mach 2. Flygplanet är beväpnat med en inbyggd, 23-millimeters automatkanon.

Under vingar och kropp finns tolv balkar för vapen eller extratankar. Ytterligare en balk strax under luftintaget är avsedd för en målsökningskapsel. Den innehåller dels en IR-kamera, dels en laseravståndsmätare. Den hängande vapenlasten kan allt efter behov varieras mellan värmesökande eller radarstyrda robotar för luft- och markmål, konventionella eller laserstyrda bomber.

I cockpit skulle en västpilot troligen känna sig hemma direkt. Instrumentbrädan domineras av tre stora LCD flerfunktions bildskärmar med färggrafik. Styrsystemet är digitalt. Radarn är med stor sannolikhet en kinesisk utveckling av ett ryskt system, men inte mycket är känt om dess kapacitet.

ENLIGT UPPGIFT ska Pakistan ha anmält intresse av att köpa 50 exemplar av J-10. Första leverans kan ske 2009 eller 2010. Men troligen kan flygplanet vara av intresse även för andra länder i tredje världen. Kineserna lär kunna erbjuda detta fjärde generationens stridsflygplan betydligt billigare än vad någon tillverkare i väst, eller Ryssland, ens kommer i närheten av.

Chengdu lär också arbeta på en vidareutveckling av flygplanet. Den går under beteckningen Super 10. Den ska bland annat förses med vektoriserat utblåsmunstycke.

Men Kina lär ha ännu mer avancerade projekt på gång. Byggt helt i metall, och med sin stora hängande last, kan J-10 inte vara särskilt svår att upptäcka på radarn. I största hemlighet arbetar ingenjörerna på Chengdu med ett stealthflygplan.

Kapaciteten finns – ekonomiskt, tekniskt och militärt. Kina är en jätte på frammarsch.

DATA (UPPSKATTADE) / CHENGDU J-10

Besättning:	en (två i J-10B)
Motor:	1 x Saturn AL-31FN
Dragkraft:	89,2 kN (122,5 kN med EBK)
Längd:	15,5 meter
Spännvidd:	9,7 meter
Höjd:	5,0 meter
Tomvikt:	9,7 ton
Max startvikt:	18 ton
Lastfaktor:	+9/-3 g
Tillverkare:	Chengdu Aircraft Industry Corporation (CAC)